

en Först., 123, i és amplificació de la fecundíssima ANSI-. En efecte, Först. hi documenta el derivat *ABSTINUS* en el Políptic de Reims (S. IX, col. 133); també hi ha *Anstila* i *Anstilo*, que en rigor hauria pogut servir, a base d'una assimilació N - L > n- n, poc ordinària, però. No cal dir que aquest nom s'accentuava a la inicial, germànicament. En efecte, doncs, *VILLA AUSTINI* en genitiu donava *Vilastne*, com el doc. de 1385; no s'hi objecta la -a final de les grafies del s. XIV car no consten abans del s. XIV -e i -a que ja estaven neutralitzades llavors en cat. or. i es preferiria una -a com la de *vila*. També fóra innecessari i rebuscat partir d'un deriv. de HAIFST-, (d'un *Haistin* que documenta Först. c. 993).

Una alternativa més incitant seria pensar que fos un mot pre-romà el que aquí es combinés amb *Vila*. Idea suggerida pel mot basc *asto* 'ase'. No som lluny de *Viladäsens* i tant *Bescaró* com *Bâscara* tenen aires bascoïdes, però construir un deriv. basc ASTO-NE o -NA fóra ben arbitrari, sense base en basc, etc.

En cèltic hi hauria base positiva. Un mot que en l'origen seria *ASTON*, o amplificat *ASTONI*, és el que suposa l'irl. mj. *asna*, ky. mj. *asson*, corn. *ason*, amb un sentit com 'llata' (ky.), 'costella' (irl.), germana del scr. *asthnâb* i els altres noms indoeuropeus de l'os': gr. *οστεον* etc. La vida d'això en el cèltic pirinenc està demostrada pel NL *Arnavé* en el c^o de Tarascó d'Arieja car es documenta gal. *ASTONAVA, cf. els epigràfics *Apasenec-tum -ancum*, *Anatico*, *-asni* (Holder). Podríem llançar-nos a suposar, havent-se anomenat primer *ASTONO-DUNUM o quelcom així en aqueixa localitat del Gironès, s'hagués traduït aquest nom com *VILLA-ASTON* canviant *dunum* en *villa*. Recordem els celtismes pròxims *Gârrep*, *Patrôlec*, *Llémena*, *Âlguema*.

Idea ben seductora que no podríem descartar en forma decidida i hem de mantenir com una possibilitat hipotètica. Però mentre no aparegués alguna altra confirmació del tal *astono-dunum, no desoïrem la gran raó. Els noms de lloc compostos *Vila-*, que tant abunden pertot i són en massa a tot el Gironès i l'Empordà, no solen tenir res de pre-romà i estan formats i en majoria complementats amb un NP germànic: atinguem-nos, doncs, a la primera explicació tan simple, ben recolzada i exempta d'objeccions.

Vilargila, V. *Vilagelans*

VILARIG

Llogaret de l'Alt Empordà, agre. al mun. de Cistella, a mig camí entre aquest poble i Terrades, uns 10 k. ONO. de Figueres.

PRON. *bilaríç*, a Maçanet de Cabrenys (Casac. 1920), oït igual en l'enq. de 1958 a Cistella i a Terra-

des (XXXI, 91, 100).

MENC. ANT. 978: el Comte-Bisbe Miró dóna al monestir de Besalú un «alodius in *Villa redi*» heretat de son germà, el comte Seniofred: «Afr. Or. in *Rio Sicco*, Mer. in rio qui discurrit de Cistella, Oc.: collo de Palomarias, Circi ad ipsa Archa vel Rocca Pennarigiui» (Villan., *Vi. Lit.* xv, 259.12, i Monsalv. x, 263; cf. Alsius, *Nom.* 127).

1194: Bernat de *Vilarico*, nom que Botet (*BABL* V, 246) identifica amb «Vilaritg»; 1295: carta de franquícia als hab. de Figueres «infra terminio de Avinione, Villahunanti, Tarabauis, *Villarico*, Cistella et Sta. Leocadia de *Algema* (Font Rius, *C. d. p.* § 359, p. 258.9f); 1348: el prior d'Ullà Raimundus de *Villaricho* mor en l'any 1324 (Villan., *Vi. Lit.* xv, 14.5); 1359: *Vilarig* (*CoDoACA* XII, 95); 1362: Par. Sti. Martini de *Vilaricho* (*Llibre Verd*, Alsius, *Nom.* 236).

És evident que la grafia *villaricho* és sumària llatinització dels diversos docs. dels SS. XIII-XIV de la grafia aprovençada *Vilarich*, en -ch amb el valor de -č com en ll. d'oc i castellà, segons ho demostra la forma *Vilarič* de la llengua viva. També *Villarico* de 1194 i 1285, és còpia inexacta d'aquells *Villaricho*; les bones són *Vilarig*, -aritg de 1317, 1359 etc. També es clar que en el venerable doc. de 978, el publicador ha separat a tort en dos el mot únic *Villaredi*: sempre hi ha hagut *ri* no *fen* en aquest nom.

ETIM. Res se n'ha dit fora de l'òbvia impossibilitat fonètica de relacionar amb un NP germ. *Rado-*, que llançava Aebischer (*Top.* 18) a la desesperada. En realitat sembla que el NP que aquí combina amb *VILLA*, és d'origen llatí. Fou el nom d'un sant de l'era merovingia. Pardessus (*Dipl.* n° 180, vol. 1, p. 138) publica el «Testamentum Sancti *Aredi*» (Holder II, 190b3). D'ací Saint-Yrieix, nom de sis pobles del Llemosí: un a la Corrèze, un a la Charente, 2 a la Haute-Vienne; el cap de cantó St. Yrieix-la-Perche i un altre; i dos a la Creuse: St. Yrieix-les Bois i S. Yrieix-la-Montagne, pàtria del nostre gran mestre filòleg i toponomista Antoine Thomas. D'altra banda veiem que ha donat un gran nombre de NLL derivats en -ACUM en el Midi, reunits per Skok (*Heyriat*, *Heyrieux* etc.).

No hi ha dificultat fonètica a admetre que també el nostre *Vilarig* vingui de *VILLA ARĒDĪ*, amb la normal evolució catalana de Ē tònica davant iod, com en *MEDIUS* > *mig*, *ĒXIT* > *ix*, *LĒGIT* > *llig* etc. La venerable menció *Villaredi* de 978, encara dóna fe de la Ē etimològica, a la qual respon normalment el trif-tong -iei- dels noms llemosins. En última instància deu ser un nom de nissaga romana no pas germànica (com insinua Holder) car en aquesta família -EDIUS seria inexplicable; en canvi en el tresor dels NPP romans, escau posar-lo dins l'ampla filiació de *ARIUS*, al qual ja Skok troba nombrosos acompanyament; i en inscr. es documenten, ultrà *ARIUS* (*CIL* III), *ARUNTIUS* (*CIL* VIII; III, 1842); i Schulze registra *Aretius*, *Arellius*,